

ÖSTERBOTTENS LANDSKAPSSTRATEGI
POHJANMAAN MAAKUNTASTRATEGIA
2022–2025

Pohjanmaan maakuntastrategia 2022–2025

Tavoiteluonnos

Österbottens förbund
Pohjanmaan liitto

Maakunnan kehittämisen painopisteet 2022–2025

Painopiste 1
Resurssiviisas yhteiskunta

Keskeiset muutosilmiöt

Ilmastonmuutos

Ilmastonmuutos tarkoittaa maailmanlaajuista ilmaston lämpenemistä, joka johtuu ihmisen tuottamien kasvihuonekaasujen määrän voimakkaasta kasvusta ilmakehässä. Lämpenemisen seurauksena napajäätiköt sulavat ja merenpinta nousee. Joillakin alueilla äärimmäiset sääilmiöt ja sateet yleistyvät, kun taas toisia koettelevat rajut helleaallot ja kuivuus. Kansainvälinen yhteisö on päättänyt yrittää rajoittaa ilmaston lämpenemisen 1,5 asteeseen. Hillintätoimissa kasvihuonekaasujen vähentäminen ja hiilineutraaliuden tavoittelu ovat avainasemassa. Suomen tavoitteena on olla hiilineutraali vuonna 2035 ja hiilinegatiivinen nopeasti sen jälkeen. Maailmanmarkkinoilla tarvitaan yhä enemmän päästöjä vähentäviä ratkaisuja, mikä luo suuria mahdollisuuksia Pohjanmaan energiateknologia-alan yrityksille.

Resurssien ylikulutus

Mikäli kaikki kuluttaisivat kuin suomalaiset, tarvitsisimme lähes neljä maapalloa. Ylikulutus tarkoittaa, että kulutamme enemmän kuin mikä on maapallon rajoissa kestävä. Suurimmat syyt tähän ovat energiantuotanto, liikenne ja ruoantuotanto. Kulutusta on kuitenkin mahdollista muuttaa niin, että myös jälkipolvet voivat nauttia puhtaasta ja elinvoimaisesta ympäristöstä. Tarvitaan yrityksiä, jotka tuottavat uusia, ekologisesti kestäviä tuotteita ja palveluja sekä ihmisiä, jotka haluavat ostaa ja käyttää niitä.

Luonnon tilan heikkeneminen ja monimuotoisuuden väheneminen

Ekologisesta kestävyyskriisistä eli ympäristön tilan huonontumisesta ja maapallon kantokyvyn rajojen ylittymisestä on varoiteltu jo pitkään. Viime aikoina on alettu kiinnittää enemmän huomiota luonnon monimuotoisuuden vähenemiseen. Lisäksi huolta aiheuttavat mm. rakentamiseen soveltuvan hiekan niukkuus, juomaveden heikko saatavuus, ympäristön pilaantuminen, kasvava jäteongelma ja maaperän köyhtyminen.

Muutosilmiöiden vaikutuksia Pohjanmaalla

- Ilmastonmuutoksen torjunta ja siihen sopeutuminen muuttavat radikaalisti asukkaiden elintapoja ja toimintatapoja yhteiskunnan kaikilla sektoreilla.
- Vihreä siirtymä luo suuria mahdollisuuksia Pohjanmaan
  - energiateknologia- ja akkukeskittymälle.
  - kaikille yrityksille, jotka ovat valmiita toimimaan kestäväällä tavalla.
- Ilmastonmuutos ja vihreä siirtymä tuottavat sekä mahdollisuuksia että uhkia maaseudun elinkeinoille
  - Mahdollisuudet: uusiutuva energia, kasvukauden piteneminen, uudenlainen viljelytoiminta, puhdas ja turvallinen lähiruoka, lähimatkailu, etätyö, etäpalvelut
  - Uhat: sään ääri-ilmiöt, tulvariskit, vieraslajit
- Ilmastopakolaisuus lisääntyy, mikä lisää väestön monimuotoisuutta Pohjanmaallakin.
- Ympäristötietoisuus lisääntyy ja asukkaat alkavat enenevässä määrin edellyttää ympäristökestäviä ratkaisuja.
- Luonnon monimuotoisuus ja ekosysteemien toiminta uhkaa heiketä erityisesti elinympäristöjen häviämisen ja pirstoutumisen sekä nopeasti muuttuvan ilmaston takia.
- Tulvariskit kasvavat ja vesien tila uhkaa edelleen heikentyä.

Keskeiset kehittämishaasteet 2022–2025

- Kestävän energiajärjestelmän rakentaminen
- Kiertotalouteen siirtyminen
- Kestävän yhdyskuntarakenteen ja liikennejärjestelmän rakentaminen
- Ilmastoviisaiden innovaatioiden ja liiketoimintamallien luominen
- Luonnon köyhtymisen pysäyttäminen ja vesien tilan parantaminen

Tavoitteet 2022–2025

Resurssiviisas yhteiskunta

Kehittämishaaste	Tavoitteet 2022–2025	Seuranta
Kestävän energiajärjestelmän rakentaminen	<ul style="list-style-type: none"> - Uusiutuvan energian tuotanto ja käyttö lisääntyvät. - Tuotannon ja yhdyskuntien energiatehokkuus kasvaa.	<i>Täydentyy</i>
Kiertotalouteen siirtyminen	<ul style="list-style-type: none"> - Kiertotalouden kestävät ja kannattavat toimintamallit yleistyvät eri sektoreilla ja toimialoilla. - Kiertotalouden innovaatiot lisääntyvät.	<i>Täydentyy</i>
Kestävän yhdyskuntarakenteen ja liikennejärjestelmän rakentaminen	<ul style="list-style-type: none"> - Yhdyskuntarakenteen kestävyys paranee. - Viheraluerakenne muodostuu yhtenäisemmäksi. - Maankäytön ja liikenteen yhteensopivuus paranee. - Liikenteen kasvihuonekaasupäästöt vähenevät.	<i>Täydentyy</i>

Tavoitteet 2022–2025

Resurssiviisas yhteiskunta

Kehittämishaaste	Tavoitteet 2022–2025	Seuranta
Ilmastoviisaiden innovaatioiden ja liiketoimintamallien luominen	<ul style="list-style-type: none"> - Yritysten, korkeakoulujen ja julkisen sektorin välinen yhteistyö lisääntyy ilmastoviisaiden ratkaisujen luomiseksi. - Ilmastoviisaat innovaatiot ja toimintamallit eri sektoreilla ja toimialoilla lisääntyvät kaupungeissa ja maaseudulla.	<i>Täydentyy</i>
Luonnon köyhtymisen pysäyttäminen ja vesien tilan parantaminen	<ul style="list-style-type: none"> - Luonnon monimuotoisuuden turvaaminen huomioidaan entistä laajemmin kaikessa toiminnassa. - Vesien ekologinen tila paranee. - Pohjavesiä käytetään kestävästi. - Tulvasuojelu paranee.	<i>Täydentyy</i>

Painopiste 2

Digitalisaatiosta kasvua

Keskeiset muutosilmiöt

Neljäs teollinen vallankumous

Neljäs teollinen vallankumous tarkoittaa fyysisten ja digitaalisten teknologioiden, kuten analytiikka, keinoäly, kognitiiviset teknologiat ja IoT, yhdistymistä. Fyysisen ja digitaalisen maailman liitto luo täysin uudenlaisia liiketoimintamahdollisuuksia ja -riskejä. Teknologiat tulevat skaalautumaan huomattavasti aiempaa nopeammin, koska ne kaikki ovat suoraan yhteydessä toisiinsa. Automaatio kehittää prosesseja ja järjestelmiä – robotti tekee (rutiini)työt.

Älykäs datan hyödyntäminen

Massadata eli big data on erilaisten digitaalisten järjestelmien ja palveluiden tuottamaa dataa, jolle on tyypillistä huomattavan suuri määrä, nopea kertyminen, monimuotoisuus ja laadulliseen luotettavuuteen liittyvät haasteet. Massadataa voidaan pitää yhtenä nykyajan tärkeimmistä raaka-aineista, jonka arvo pääsee jalostaessa täysiin mittoihinsa. Massadataa louhimalla ja tekemällä siitä erilaisia ennusteita ja hakemalla siitä säännönmukaisuuksia voidaan massadataa hyväksikäyttää esimerkiksi markkinoinnissa, esineiden elinkaaren seurannassa ja liiketoimintaa tukemassa.

Alustatalouden kasvu

Alustatalous on internetin kehityksestä kummunnut, nopeasti vakiintuva liiketoiminnan organisointimalli, jota käytetään erityisesti nopeasti skaalautuvien palvelukokonaisuuksien toteuttamiseen. Uusilla palvelualustoilla tuotetaan, välitetään ja kulutetaan immateriaalisia palveluja, jotka eivät kulu käytössä ja joita palvelun käyttäjät jalostavat eteenpäin omilla toimillaan.

Muutosilmiöiden vaikutuksia Pohjanmaahan

- Digitalisaatio muuttaa radikaalisti toimintatapoja yhteiskunnan kaikilla sektoreilla.
- Digitalisaatio luo suuria mahdollisuuksia Pohjanmaan elinkeinoelämälle
  - mm. uudet markkinat, massadatan hyödyntäminen palvelujen ja yrityksen toiminnan kehittämisessä, palveluiden räätälöinti, pk-yritysten yhteistyö.
  - Mahdollisuuksiin tarttuminen edellyttää osaamista, ennakkoluulotonta asennetta ja uskallusta.
- Maaseudun näkökulmasta digitalisaatio on ennen kaikkea mahdollisuus
  - Etätyö, etäopiskelu, etäpalvelut ja uudenlaiset liikkumis- ja kuljetuspalvelut mahdollistavat sen, että ihmiset voivat entistä vapaammin valita asuinpaikkansa.
  - Älymaatalous tehostaa tilojen toimintaa.
- Digitalisaatio, uudet teknologiat ja data tarjoavat työkaluja, joiden avulla nykyistä liikennejärjestelmää voidaan parantaa.
- Digiosaamisen ja kyberturvallisuuden merkitys korostuu.

Keskeiset kehittämishaasteet 2022–2025

- Digitalisaation ja uuden teknologian hyödyntäminen yrityksissä
- Käyttäjälähtöisten digitaalisten palveluiden kehittäminen ja hyödyntäminen yrityksissä
- Älyliikenteen ratkaisujen kehittäminen ja käyttöönotto
- Nopeiden verkkoyhteyksien rakentaminen koko maakunnan alueelle

Tavoitteet 2022–2025

Digitalisaatiosta kasvua

Kehittämishaaste	Tavoitteet 2022–2025	Seuranta
Digitalisaation ja uuden teknologian hyödyntäminen yrityksissä	<ul style="list-style-type: none"> - Mikro- ja pk-yrityksissä osataan entistä paremmin hyödyntää uutta teknologiaa ja digitaalisia ratkaisuja. - Yritysten yhteistyö lisääntyy ja valmiudet kokonaistoimituksiin kasvavat. - Yritysten kansainvälinen kilpailukyky kasvaa.	<i>Täydentyy</i>
Käyttäjälähtöisten digitaalisten palveluiden kehittäminen ja hyödyntäminen yrityksissä	<ul style="list-style-type: none"> - Alusta- ja jakamistalouden ratkaisujen kehittäminen ja hyödyntäminen lisääntyy. - Tekoälyn ja massadatan hyödyntäminen lisääntyy.	<i>Täydentyy</i>

Tavoitteet 2022–2025

Digitalisaatiosta kasvua

Kehittämishaaste	Tavoitteet 2022–2025	Seuranta
Älyliikenteen ratkaisujen kehittäminen ja käyttöönotto	<ul style="list-style-type: none"> - Matka- ja kuljetusketjujen palvelutaso paranee. - Liikenteen ympäristöystävällisyys, sujuvuus ja turvallisuus paranevat.	<i>Täydentyy</i>
Nopeiden verkkoyhteyksien rakentaminen koko maakunnan alueelle	<ul style="list-style-type: none"> - Tärkeimpien yhteiskunnallisten toimintojen (koulut, kirjastot yms.) saatavilla on gigabit-tasoinen tietoliikenneyhteys. - Kaikilla Pohjanmaan kotitalouksilla on saatavilla vähintään 100 Mbit/s:n nopeudella toimiva tietoliikenneyhteys. - Kaikki suuremmat taajamat ja liikenneväylät ovat kattavan 5G-verkon piirissä.	<i>Täydentyy</i>

Painopiste 3
Riittävästi osaajia

Keskeiset muutoksi

Väestön ikääntyminen

Väestön ikääntyminen muuttaa elinkaarikuvaa ja työuria, mutta myös lisää painetta sote-palveluihin. Tällä hetkellä reilu neljännes suomalaisista kuuluu ryhmään 65+, vuonna 2050 heitä on jo puolet aikuisväestöstä. Yli 90-vuotiaat on puolestaan nopeimmin kasvava ikäryhmä Suomessa. Syntyvyys laskee, ja työikäisen väestön määrä vähenee.

Kaupungistuminen

Ihmiskunta siirtyy asumaan kaupunkeihin, ja tämä megatrendi näkyy voimakkaasti myös Suomessa. Kaupungistuminen voimistuu tyypillisesti silloin, kun maatalouden työvoimaa siirtyy uusiin työpaikkoihin esimerkiksi teollisuuteen ja palveluihin. Kaupunkeihin keskittyy taloudellista toimintaa, koulutusta ja innovaatioita, mikä johtaa suurempaan tuottavuuteen ja vaurauteen.

Globaalit muuttoliikkeet

Globaalit muuttoliikkeet kasvavat työelämän muutoksen, kaupungistumisen, konfliktien ja ympäristön muutosten myötä. Myös Suomeen suuntautuva maahanmuutto saattaa lisääntyä.

Osaamisen merkityksen korostuminen

Koulutustaso nousee, ja tiedon merkitys tuotannontekijänä voimistuu. Muuttuva työelämä ja yhteiskunta edellyttävät jatkuvaa osaamisen kehittämistä. Uuden oppimisen, luovuuden, kokonaisuuksien hahmottamisen ja taitojen merkitys kasvaa. Osaamisen kehittämisen rakenteisiin ja käytäntöihin kohdistuu kasvavaa muutospainetta.

Muutosilmiöiden vaikutuksia Pohjanmaahan

- Työikäisen määrän väestö laskee Pohjanmaalla ja koko maassa, joten kilpailu osaavasta työvoimasta lisääntyy ja työvoimapulaa esiintyy useilla aloilla.
- Kaupungistuminen uhkaa lisätä Pohjanmaan muuttotappiota entisestään.
- Muuttoliike ulkomailta tasapainottaa Pohjanmaan väestökehitystä ja lisää väestön monimuotoisuutta.
- Osaamisen merkityksen korostuminen lisää väestön koulutustarvetta.
- Ikääntyneiden palvelujen tarve kasvaa jyrkästi.

Keskeiset kehittämishaasteet 2022–2025

- Työvoiman tarjonnan lisääminen
- Työvoiman osaamistason nostaminen

Tavoitteet 2022–2025

Riittävästi osaajia

Kehittämishaaste	Tavoitteet 2022–2025	Seuranta
Työvoiman tarjonnan lisääminen	<ul style="list-style-type: none"> - Työllisyysaste nousee 76 prosenttiin. - Kotimaan muuttotappio pienenee. - Työperusteinen maahanmuutto lisääntyy. - Pohjanmaan ulkoinen ja sisäinen saavutettavuus paranee. - Etätyön ja -opiskelun edellytykset paranevat.	<i>Täydentyy</i>
Työvoiman osaamistason nostaminen	<ul style="list-style-type: none"> - Mahdollisuudet jatkuvaan oppimiseen ja jatkokoulutukseen paranevat. - Alueen koulutustarjonta vastaa entistä paremmin työelämän tarpeita.	<i>Täydentyy</i>

Painopiste 4
Kaikki mukaan

Keskeiset muutosilmiöt

Eriarvoistumisen uhka

Työmarkkinoiden ja talouden globaalit muutostrendit heijastuvat myös väestöryhmien väliseen eriarvoistumiseen. Vauraus keskittyy globaalisti yhä harvemmille. On myös mahdollista, että työmarkkinat polarisoituvat hyvin palkattuihin erityisosaajiin ja heikosti palkattuihin palvelu- ja työntekijäryhmiin.

Työn ja toimeentulon murros

Työn tekemisen muodot ja työsuhteet moninaistuvat, mikä edellyttää muutoksia esimerkiksi lainsäädännössä ja sosiaaliturvassa. Työn aika- ja paikkasidonnaisuus heikkenee, ja koulutuksessa korostuu jatkuva oppiminen. Suorittava työ vähenee automatisaation myötä.

Demokratian haasteet

Mikäli kansalaiset eivät koe perinteisen demokratian keinojen olevan riittäviä, yhteiskunnallinen turhautuminen voi lisääntyä. Osallistumiselle ja vuorovaikutukselle on kyettävä luomaan uusia malleja. Miten tulevaisuuden tietoyhteiskunnassa vahvistetaan kansalaisten mahdollisuuksia erottaa olennainen tieto epäolennaisesta ja kyky varmistaa tiedon alkuperä ja oikeellisuus?

Keskeiset muutosilmiöt

Yhteiskunnan jakautuminen

Yhteistä arvopohjaa ei yhteiskunnassa enää ole, vaan erilaiset näkemykset ja kiinnostuksen kohteet luovat paikasta riippumattomia yhteisöjä. Vastakkainasettelut korostuvat ja ihmiset pyrkivät jakamaan itsensä ja toisensa erilaisiin kuvitteellisiin ryhmiin toisaalta arvojen, asuinpaikan tai poliittisen suuntautumisen suhteen, mutta myös esimerkiksi kulutusvalintojen tai elintapojen suhteen. Sosiaalinen media luo nopeasti tiettyä asiaa ajavia liikkeitä. Heikentyneet tulevaisuudennäkymät, poliittisen kartan pirstaloituminen sekä sosiaalisen median kärjistävä vaikutus nostavat populismia, joka korostaa eliitin ja kansan vastakkainasettelua. Valeinformaation määrä kasvaa, ja mielipidevaikuttamisen tavoitteena on yhä enemmän lietsoa hämmennystä ja eripuraa.

Julkisen talouden kestävyys

Julkisen talouden kestävyydellä tarkoitetaan julkisten tulojen ja menojen tasapainoa pitkällä aikavälillä. Jos julkiset menot ovat tuloja suuremmat, julkinen velka kasvaa. Pitkällä aikavälillä alijäämistä syntyvät velat on maksettava ylijäämillä eli julkisella taloudella on budjettirajoite yli ajan. Julkisen talouden kestävyysvajetta voidaan korjata muun muassa veronkorotuksilla ja menoleikkauksilla.

Muutosilmiöiden vaikutuksia Pohjanmaahan

- Väestö voi keskimäärin hyvin, mutta hyvinvointierot ovat kasvussa.
- Liikaa nuoria, ulkomaalaistaustaisia, vähän koulutettuja ja osatyökykyisiä jää yhteiskunnan ulkokehälle.
- Julkiseen palvelujärjestelmään kohdistuu paineita, kun palveluiden tarve kasvaa, mutta kuntien taloudellinen tilanne heikkenee.
- Luottamus demokratiaan ja julkiseen hallintoon uhkaa heikentyä ja yhteiskunnan asenneilmapiiri kiristyä.
- Digiosaamisen merkitys korostuu.

Keskeiset kehittämishaasteet 2022–2025

- Hyvinvointi- ja terveyserojen kasvun ehkäisy
- Asukkaiden yhdenvertaisuuden ja osallisuuden vahvistaminen
- Yhteisöllisyyden ja väestöryhmien keskinäisen ymmärryksen vahvistaminen

Tavoitteet 2022–2025

Kaikki mukaan

Kehittämishaaste	Tavoitteet 2022–2025	Seuranta
Hyvinvointi- ja terveyserojen kasvun ehkäisy	<ul style="list-style-type: none"> - Julkinen palveluverkko on kaikille helposti saavutettava ja monikielinen yhdistelmä lähi-, mobiili- ja etäpalveluja, jotka muodostavat ehjiä palveluketjuja ja -kokonaisuuksia. - Ennakoiva, ehkäisevä, kuntouttava, asiakaslähtöinen ja moniammatillinen työote vahvistuu sosiaali- ja terveydenhuollossa. - Järjestöjen ja yksityisten palvelutuottajien osaamista hyödynnetään aktiivisesti julkisessa palvelujärjestelmässä. - Kulttuurihyvinvointi on integroitu osaksi hyvinvointipalvelujen rakenteita. - Luonnon hyödyntäminen osana hyvinvointipalveluita vahvistuu (mm. ns. Green Care - ja Blue Care -toiminta).	<i>Täydentyy</i>

Tavoitteet 2022–2025

Kaikki mukaan

Kehittämishaaste	Tavoitteet 2022–2025	Seuranta
Asukkaiden yhdenvertaisuuden ja osallisuuden vahvistaminen	<ul style="list-style-type: none"> - Kaikki nuoret pääsevät työelämään, opiskelemaan tai kuntoutukseen. - Vaikeasti työllistyvien sijoittuminen töihin, koulutukseen tai kuntouttavaan toimintaan lisääntyy. - Ulkomaalaistaustaisen väestön osallisuus yhteiskunnassa vahvistuu. - Asukkaille tarjottavien digitaalisten palveluiden saatavuus, saavutettavuus ja helppokäyttöisyys paranevat. - Asukkaiden digitaidot vahvistuvat. - Liikenneyhteyksien sujuvuus ja turvallisuus paranevat koko maakunnan alueella. - Asukkaiden ja asiakkaiden osallistumis- ja vaikutusmahdollisuudet julkisissa palveluissa ja hallinnossa vahvistuvat. - Järjestöjen ja julkisen sektorin yhteistyö lisääntyy. - Kulttuuri- ja liikuntapalveluiden saatavuus ja saavutettavuus paranevat.	<i>Täydentyy</i>

Tavoitteet 2022–2025

Kaikki mukaan

Kehittämishaaste	Tavoitteet 2022–2025	Seuranta
Yhteisöllisyyden ja väestöryhmien keskinäisen ymmärryksen vahvistaminen	<ul style="list-style-type: none"> - Järjestäytynyt ja vapaa kansalaistoiminta lisääntyy ja monimuotoistuu. - Väestöryhmien keskinäinen kanssakäyminen lisääntyy. - Muualta muuttaneet tuntevat itsensä tervetulleiksi alueelle.	<i>Täydentyy</i>